

MACBETH

GIUSEPPE VERDI LIBRETTO FRANCESCO MARIA PIAVE

Verdis opera **Macbeth** har sitt ursprung i Shakespeares tragiska pjäs med samma namn. Den svage Macbeth drivs av sin maktlystna hustru att döda kungen och utropa sig själv till härskare. Men han finner ingen ro och kan inte lita på någon. Det enda sättet att behålla sin position är att döda alla som kan göra anspråk på tronen. Till slut befinner sig Macbeth på vansinnets rand, i en förvriden och mörk mardrömsvärld där mördandet aldrig tar slut och de dödas själar ropar på hämnd.

MACBETH

VERDI

MUSIK Giuseppe Verdi
LIBRETTO Francesco Maria Piave
DIRIGENT Joseph Swensen/Per-Otto Johansson
SCENOGRAFI & KOSTYM Gideon Davey
LJUS Simon Mills
KOREOGRAF Ben Wright
REGI Matthew Richardson

MEDVERKANDE Bengt Krantz, Simona Zambruno,
Otto Maldi, Jonas Duran, Joachim Ottosson,
Sebastian Rosacker m fl
Malmö Operakör och Operaorkester, extrakör

Premiär 24 mars 2007

Spelas 28/3, 5, 7, 10, 13, 15, 17, 22, 26, 28/4,
4, 6, 10, 12, 16/5

Vardagar kl 19.00, lördagar kl 18.00,
söndagar kl 16.00 (i maj kl 18.00)

	A	B	C
Ordinarie pris	385	330	270
Barn (upp till 18 år)	195	165	135
Upp till 26 år	290	250	200
Pensionärer	345	295	245
Grupper (min 10 st, per bilj)	330	280	230

Premiär endast ordinarie pris

Föreställningens längd ca 3 tim inkl paus.

Biljetter 040-20 85 00, 077-170 70 70
www.malmoopera.se

VERKLIGHETENS MACBETH

Vilket år Mac Bethad mac Findláich, mer känd under sitt engelska namn Macbeth, föddes vet man inte. Han var son till Findláech, mormaer (en slags ärftlig styresman) över Moray. Macbeth gjorde anspråk på tronen med hänvisning till att hans hustru Gruoch tillhörde kungaätten.

Macbeth var allierad med den norske jarlen Torfinn på Orkneyöarna och kelterna i norr medan kung Duncan I hade anglosaxiska förbindelser. År 1040 överföll Macbeth Duncan, dödade honom och blev själv kung av Skottland.

Duncans son Malcolm kom undan och flydde till sin frände, jarl Siward av Northumberland. År 1054 vann de över Macbeth vid ett slag vid Dunsinane i Perthshire. Malcolm blev då kung i Cumberland och söder om Forth medan Macbeth behöll makten i norr.

Tre år senare anfölls Macbeth åter av Malcolm och Siward, och stupade vid slaget i Lumphanan i Aberdeenshire den 15 augusti 1057.

(Uppgifterna om Macbeths liv bygger på mycket gamla och ganska osäkra källor.)

SHAKESPEARES MACBETH

Få skulle känna till Macbeth om det inte vore för William Shakespeare. Han skrev pjäsen Macbeth i början av 1600-talet. Handlingen bygger på en historisk krönika av Raphael Holinshed, som i sin tur bygger på några medeltidskrönikor.

Macbeth är en av Shakespeares allra mest kända pjäser. Den spelas ofta runt om i världen och finns i otaliga versioner.

BBC:s TV-serie från 1979 med Royal Shakespeare Company. I huvudrollerna: Ian McKellen och Judi Dench. Regi: Philip Casson. 📺

LITE OM HANDLINGEN

Akt I

Macbeth och Banquo, generaler i kung Duncans armé, möter några häxor. Häxorna spår att Macbeth skall bli hövding av Cawdor och kung av Skottland, men Banquo skall bli stamfader för en kungaätt. Kungens budbärare kommer och kungör att Macbeth utnämns till hövding av Cawdor.

På Macbeths slott får lady Macbeth ett brev från sin man där han berättar om häxornas spådom. Kung Duncan övernattar på slottet. Lady Macbeth och hennes man planerar att döda honom. När Macduff nästa morgon går för att väcka kungen, finner han honom mördad.

Akt II

Macbeth och hans hustru koras till kung och drottning av Skottland. Macbeth kan inte glömma häxornas spådom om att Banquo skall bli stamfader för en kungaätt. Han beslutar att Banquo och hans son måste undanröjas och lejer lönnmördare som ska utföra dådet.

Vid en festmåltid får Macbeth veta att Banquo är död. Sonen har lyckats undkomma. På banketten ser Macbeth den mördade Banquos ande.

Akt III

Häxorna firar häxsabbat. Macbeth frågar dem om sin framtid. Han blir varnad för Macduff men de försäkrar honom om att ingen av kvinna född kan döda honom och att ingen kan besegra honom förrän Birnhamskogen rör sig. Till sist slår häxorna fast att Banquo ska bli stamfader till en kungaätt.

Lady Macbeth möter Macbeth och tillsammans planerar de att döda Macduffs familj och utrota alla sina fiender.

Akt IV

Macduff och de skotska flyktingarna begråter sina döda. Malcolm, den mördade kungens son, samlar alla flyktingarna mot Macbeth. De får order om att skära grenar från Birnhamskogen för att på så sätt dölja hur hären avancerar.

På slottet går lady Macbeth i sömnen hemsökt av sina illdåd. Macbeth får bud om sin hustrus död och att Birnhamskogen rör sig.

På slagfältet förföljs Macbeth av Macduff. Han säger till sin förföljare att ingen av kvinna född kan döda honom. Macduff svarar att han inte är av kvinna född; han blev förlöst med kejsarsnitt. Han dödar Macbeth.

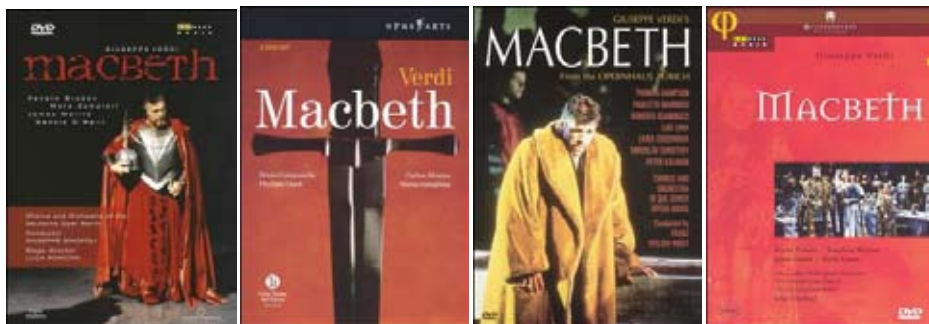
MACBETH I MÅNGA VERSIONER

Macbeth var alltså en kung i Skottland som blev en tragedi av William Shakespeare som blev en opera av Giuseppe Verdi. Men inte bara det. Macbeth är också en opera av Ernest Bloch, ett drama av Jean Richepin, en amerikansk stumfilm från 1908, en Orson Welles-film, en Roman Polanski-film, en TV-serie av BBC, en balett, ett musikalbum av den slovenska gruppen Laibach, ett klädes- och skoföretag startat av olika artister, ett band från Italien som spelar Black gothic metal...

...och säkert mycket, mycket mer.

OPERAN MACBETH

Verdis opera har filmatiserats ett flertal gånger med olika operakompanier. Här är några exempel.

FILMER OM MACBETH

- 1908 stumfilm av J. S. Blackton
- 1948 film av Orson Welles
- 1971 film av Roman Polanski
- 1979 TV-film av Philip Casson
- 2006 actionfilm av Geoffrey Wright

Bolshoi balettens version av Macbeth.

STÄNDIGT AKTUELL

Shakespeare skrev Macbeth för 400 år sedan. Ändå känns handlingen rykande aktuell. Pjäsen/operan moderniseras ofta och handlingen sätts in i nya sammanhang.

2006 gjordes en australiensisk actionfilm som beskrevs såhär när den deltog vid en filmfestival: "William Shakespeare fortsätter att vara en outsinlig inspirationskälla för filmmakare över hela världen. Nu har "Romper Stomper"-regissören Geoffrey Wright valt att sätta tänderna i den engelske dramatikers kanske blodigaste pjäs. Resultatet är en våldsamt och sleazy version av "Macbeth", förflyttad till nutidens Melbourne. Gängvåld, sex och hinkvis med blod är bara några av ingredienserna i detta omgjorda klassiska drama."

Lady MacBeth (Anitta Suikkari) och MacBeth (Toivo Lukkari).
Foto: Jim Lindmark/
©Scandinature Films USA Inc.

2004 gjordes en samisk Macbeth som också filmatiserats och vunnit pris: "Spelfilmen Macbeth på samiska, regisserad av Bo Landin och Alex Scherpf, vann i helgen första pris i den europeiska filmfestivalen för film på minoritetsspråk. Filmen gestaltar det klassiska dramat i en miljö av snö och is, och spelades in i trakterna av Jukkasjärvi och det världsberömda Ishotellet." *Radio P4 Norrbotten*

EN MACBETH INSPIRERAD AV GOTH OCH FILM-NOIR

Regisör Matthew Richardson och scenograf Gideon Davey har velat skapa en mardröms- eller skräckfilmsstämning i sin uppsättning av Macbeth på Malmö Opera. De har inspirerats av film-noir och goth-stilen.

FILM-NOIR

Film noir betyder "svart film" på franska. Det är en filmgenre, underkategori till thriller. Hit hör en mängd svartvita 40- och 50-talsfilmer som skildrar en mörk, cynisk och dystert värld. Man använder sig mycket av skuggor och sneda kameravinklar för att skapa den rätta otäcka stämningen. Filmerna handlar ofta om mord och falskspel (ungefär som Macbeth!).

Några kända filmer i genren: Sunset Boulevard, Den tredje mannen, M, Kvinna utan samvete, Riddarfalken från Malta, En djävulsk fälla, Främlingar på tåg, Rififi, The Big Sleep - Utpressning, Notorious.

Några film-noir-affischer...

...och Malmö Operas Macbeth-affisch.

GOTH

Enligt nätuppslagsverket Wikipedia är goth: "en musikgenre och subkultur som i sin tur är indelad i flera subgenrer. Anhängarna till denna genre brukar kallas gothare. Typiskt för genren är dödsromantik med tillhörande (och gärna överladdad) symbolism." Wikipedia beskriver kläderna, musikstilen, litteraturen och rollspelen som förknippas med goth.

Hela texten finns att läsa på <http://sv.wikipedia.org>.

www.goth.net skulle nog inte hålla med om Wikipedias definition. De beskriver i stället goth som en gemenskap av personer med andra åsikter/annat levnadssätt än de gängse i samhället. De betonar vikten av debatt, att alla får vara som de är, att alla typer av människor, yrkesgrupper etc finns representerade inom goth-gemenskapen. De anser att klädstil och musiksmak är av underordnad betydelse och antyder att det kan bli pinsamt att nämna vampyrer i gotharens sällskap.

Man kan också uttrycka det som på <http://hem.passagen.se/kattmor/goth.htm>:

"Goth is an alternative subculture; it is both a style of music and a fashion, like Punk. People who listen to the music don't necessarily dress in the style, and people who look like goths don't necessarily like the music either - a lot of metal fans have adopted the goth look, making for a great deal of confusion. However, on the rare occasion that someone looks like a goth and likes goth music, chances are they're actually a goth."

Skivomslag av det italienska Black Gothic Metal-bandet Macbeth

"Många band som har vissa uttrycksmissiga likheter i val av estetik benämns ofta i media som goth men räknas inte som tillhörande av subkulturen. // Gothic Metal räknas som en undergenre till metal och inte till goth, och en tydlig distinktion är motiverad då musiken skiljer sig åt väldigt mycket." Wikipedia

Band som spelar gothic metal: Ambeon, Blutengel, Draconian, Edenbridge, Entwine, For My Pain..., Gothminister, Lacuna coil, Lake of Tears, Leaves' Eyes, More, Paradise Lost, Penumbra, Poisonblack, Sirenia, The 69 Eyes, Theatre of Tragedy, To/Die/For, Tristania, Type O Negative, Velvet Breeze, Within Temptation.

MAKT

Macbeth handlar om makt och maktspel. Om man slår upp ordet ”makt” i Svenska Akademiens ordlista hittar man:

maktanspråk, maktapparat, maktbalans, maktcentrum, maktfullkomlig, maktfullkomlighet, maktfördelning, maktförhållande, maktgalen, maktgrupp, makthavande, makthavare, makthungrig, maktinnehav, maktkamp, maktylsten, maktyltnad, maktlös, maktlöshet, maktmedel, maktmissbruk, maktpolitik, maktpolitisk, maktpåliggande, maktsfär, maktskifte, maktspel, maktspråk, maktsträvan, maktställning, maktutövning, maktövergrepp, maktövertagande

I en synonymordbok kan man hitta följande:

MAKT

- 1) herravälde, herradöme, myndighet, auktoritet, styre, ledning, förmåga, kraft, styrka, ansträngning
- 2) nation stat, välde, rike, imperium
- 3 betydelse, inflytande

MAKTKAMP

rivalitet, strid om makten, strid, konkurrens, dragkamp, kraftmätning

MAKTYLSTEN

hungrig efter makt, makthungrig, härsklysten, äregirig

MAKTLÖS

utan inflytande, utan makt, svag, slut, hjälplös, vanmäktig, handfallen

ATT FUNDERA PÅ

Varför har Macbeth blivit en klassiker?

Finns det paralleller till verkliga händelser, i historia och nutid?

Vad är makt?

Titta på orden här intill. Vad säger de om makt?

Vad är det, enligt orden, som förknippas med makt?

Man brukar säga att all makt korrumpierar. Stämmer det?

VÅREN 2007 PÅ MALMÖ OPERA

Macbeth

Premiär 24 mars · Spelas t o m 16 maj

Caroline Mathilde – gästspel från Det Kongelige Teater

Spelas 30 & 31 mars

Stråkduell-07

Spelas 11 maj

Porgy & Bess

Premiär 26 maj · Spelas t o m 10 juni

Kammarkonserter

Spelas 3 februari, 17 mars, 28 april i Storans foajé

HÖSTEN 2007 PÅ MALMÖ OPERA

La Fanciulla del West

Premiär 8 september · Spelas t o m 16 november

Zorba

Premiär 19 oktober · Spelas t o m 3 februari

Faust

Nypremiär 30 november · Spelas t o m 26 januari

Den tjuvaktiga skatan

Nypremiär 26 december · Spelas t o m 30 december